

# Advies over de studie ‘Het bepalen van de te behalen doelstellingen in het kader van de uitvoering van de Agenda 2030’

- Op vraag van minister Zakia Khattabi in een brief van 20 mei 2021
  - Dit advies werd voorbereid door de werkgroep strategieën
  - Goedgekeurd door de Algemene Vergadering via schriftelijke procedure
  - De oorspronkelijke taal van dit advies is het Nederlands
- 

## 1. Context

- [a] In een brief van 20 mei 2021 vraagt Zakia Khattabi, minister van klimaat, leefmilieu, duurzame ontwikkeling en Green Deal, de raad een advies uit te werken over de studie ‘Het bepalen van de te behalen doelstellingen in het kader van de uitvoering van de Agenda 2030’. Deze studie werd in opdracht van het FIDO opgesteld door het Instituut vóór Duurzame Ontwikkeling.
- [b] Het doel van deze studie is om na te gaan of voor de 17 SDG’s<sup>1</sup>, de 169 subtargets SMART<sup>2</sup> geformuleerd zijn. Waar dit niet het geval is, werd nagegaan of België SMART-doelstellingen voor deze target heeft vooropgesteld of SMART-doelstellingen heeft onderschreven via Europese of internationale verdragen. Voor al deze SMART-doelstellingen bekijkt het onderzoek dan hoe ver België staat om ze te behalen. Het resultaat is samengevat in een uitgebreide lijst van “doelstellingen door België onderschreven”. Voor de 50 niet-SMART targets formuleert het onderzoek nieuwe SMART-doelstellingen op drie ambitieniveaus. Deze doelstellingen hebben de onderzoekers samengevat in een lijst van “nieuwe doelstellingen voor België”. De studie vermeldt tenslotte waar nog extra inspanningen nodig zijn om de kloof tussen het Belgisch beleid en bepaalde SDG-targets te dichten, en formuleert hierover een aantal aanbevelingen.<sup>3</sup>
- [c] Het advies wordt in de brief gevraagd tegen 1 juli 2021. Na overleg met het kabinet van de minister, wordt de adviestermijn verlengd tot 20 augustus 2021.

## 2. Advies

### 2.1. Algemene opmerkingen over de studie en over het proces

- [1] In verschillende adviezen<sup>4</sup> heeft de FRDO de voorbije jaren voorstellen uitgewerkt voor een versterking van het wettelijk kader voor duurzame ontwikkeling en dat met het oog op een betere afstemming op het internationale beleidskader voor de uitvoering van de 2030 Agenda<sup>5</sup>

---

<sup>1</sup> SDGs = Sustainable Development Goals, de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling die in 2015 door de Verenigde Naties vooropgesteld werden

<sup>2</sup> SMART = Specific, Measurable, Attainable, Realistic, Timely

<sup>3</sup> De studie en zijn bijlagen zijn beschikbaar via deze link:

<https://www.developpementdurable.be/nl/news/waar-staat-belgie-met-het-behalen-van-de-sdgs>

<sup>4</sup> Zie onder meer (2015a05) [Advies over de implementatie van de SDGs](#).

<sup>5</sup> [Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development](#)

en de SDGs in het bijzonder. Vanuit dit perspectief vroeg de raad om voor ons land een omvattend SDG-beleidsplan op te stellen, waarin de regering duidelijk maakt hoe ze de SDGs als een intrinsiek verbonden geheel van doelstellingen zal uitvoeren en hoe dat proces op een structurele manier kan opgevolgd worden.

- [2] De raad vindt het dan ook nuttig en noodzakelijk dat de overheid studies als deze die nu voorligt, laat uitvoeren om enerzijds de SDG-doelstellingen voor ons land te concretiseren en SMART te formuleren, en anderzijds om indicatoren te bepalen waarmee men de realisatie van deze doelstellingen kan monitoren. Wat dit laatste punt betreft, heeft de raad in zijn recent advies over het voorontwerp van federaal plan duurzame ontwikkeling<sup>6</sup> nog onderstreept dat de selectie van deze indicatoren een noodzakelijke maar delicate oefening is. Voor het vastleggen ervan, wees de raad op het belangrijke werk van de Task Force Duurzame Ontwikkeling en meer in het bijzonder op het recente *Federaal rapport 2019* en op de website met indicatoren duurzame ontwikkeling<sup>7</sup>, op het advies dat de raad daarover maakte<sup>8</sup> en verder ook op het advies van de CRB en de NAR over de opvolgingsindicatoren voor de implementatie van de SDGs<sup>9</sup>. Het is aangewezen ook deze bronnen mee te nemen in het debat over de keuze van de indicatoren, dat volgens het voorontwerp van federaal plan duurzame ontwikkeling in de tweede helft van 2022 gevoerd zal worden op basis van een administratieve bijdrage van het Interfederaal Instituut voor de Statistiek en de indicatorendeskundigen van de federale overheidsdiensten.<sup>10</sup>
- [3] Zoals de raad in zijn advies over het voorontwerp van federaal plan noteerde, dient op basis van deze verschillende bronnen inzake indicatoren voor duurzame ontwikkeling een samenvattend scorebord te worden opgesteld *“met bepaalde sleutelindicatoren die een gemakkelijke communicatie voor het grote publiek mogelijk maken. De raad is van oordeel dat deze indicatoren zo moeten worden opgezet dat zij kunnen worden gebruikt voor het bepalen van streefcijfers in beleidsnota's.”*<sup>11</sup> Het vormt inderdaad een uitdaging om het werk rond SDGs, subtargets en indicatoren dat vaak vrij technisch van aard is, op een effectieve manier te vertalen naar het beleid en het ruime publiek.
- [4] Wat dit scorebord betreft, wees de raad er in vermeld advies op dat de inherente logica van de SDGs als transformatief instrument erin bestaat dat de 17 SDGs als een geheel dienen te worden beschouwd.<sup>12</sup> Dit houdt in dat het beleid niet alleen aandacht dient te hebben voor de individuele SDG, subtargets en indicatoren, maar ook voor de samenhang tussen al deze elementen, waarbij zowel synergieën als ‘trade-offs’ (afwegingen) belangrijk zijn. De studie ‘Het bepalen van de te behalen doelstellingen in het kader van de uitvoering van de Agenda 2030’ verwijst in dit verband naar de website van de Europese Commissie die deze interacties in kaart brengt<sup>13</sup>. Het verdient evenwel aanbeveling een stap verder te gaan en na de inventarisatie van de 169 SDG-subtargets in een SMART-formulering voor België, ook de interacties tussen de doelstellingen specifiek te bekijken in ons land, om tot een coherent beleid te kunnen komen op basis van de SDGs.

---

<sup>6</sup> Zie [2021a09n.pdf \(frdo-cfdd.be\)](#)

<sup>7</sup> [Welke prioriteit voor een duurzame ontwikkeling? - Federaal rapport inzake duurzame ontwikkeling 2019](#) en website [indicators.be - Indicatoren van duurzame ontwikkeling](#)

<sup>8</sup> [Advies over het Federaal Rapport inzake Duurzame Ontwikkeling 2019 | FRDO CFDD \(frdo-cfdd.be\)](#)

<sup>9</sup> CRB = Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, NAR = Nationale Arbeidsraad. Zie: [\(CRB 2020-0400\) Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Opvolgingsindicatoren en ambitieniveau](#)

<sup>10</sup> Voorontwerp van Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling 1.3.1

<sup>11</sup> o.c. § 13

<sup>12</sup> Zie [2021a09n.pdf \(frdo-cfdd.be\)](#) § 4

<sup>13</sup> Zie [Interlinkages visualization | KnowSDGs \(europa.eu\)](#)

- [5] Voor deze beleidscoherentie is in elk geval een gedeelde interfederale onderschrijving nodig van de SMART-doelstellingen in ons land. De raad heeft er reeds in verschillende adviezen op gewezen dat enkel een interfederale benadering tot een voldoende systemische aanpak kan leiden, geïnspireerd door een model van een samenwerkingsfederalisme<sup>14</sup> waarin de federale, regionale en lokale overheden vanuit hun bevoegdheden en middelen complementair handelen. De raad onderschrijft dan ook de aanbeveling terzake van de studie: *'Sluit een akkoord af met de verschillende entiteiten (federale staat, gewesten, gemeenschappen) over een formaat om een gemeenschappelijke inventaris en rapportering over de SDG's en targets te hanteren'*. Er is daartoe een grotere interfederale beleidsdynamiek voor duurzame ontwikkeling nodig, onder meer via nieuwe initiatieven in de Interministeriële Conferentie Duurzame Ontwikkeling (IMCDO), zoals ook gevraagd in een audit van het Rekenhof.<sup>15</sup>
- [6] De studie die het onderwerp vormt van dit advies, bekijkt voor de verschillende SMART geformuleerde SDG-doelstellingen hoever ons land staat met de realisatie ervan. De conclusie is dat er voor een veertig targets nog een kloof bestaat tussen de huidige situatie en de doelstelling, en dat er dus extra inspanningen nodig zijn inzake beleidsprioriteiten om de resterende afstanden voor deze SDG-targets te overbruggen. Deze conclusie sluit aan bij die van de Task Force Duurzame Ontwikkeling in zijn federaal rapport 2019 dat de vooruitgang van België onderzoekt in het uitvoeren van de SDGs, namelijk *'dat bij een voortzetting van de huidige trends verschillende doelstellingen niet worden gehaald en nieuwe maatregelen urgent nodig zijn om de duurzaamheidsagenda 2030 te implementeren'*<sup>16</sup>. De raad meent dat het nuttig zou zijn beide bronnen, evenals ander onderzoek en advisering over dit onderwerp (zie onder meer de adviezen van FRDO, CRB en NAR vermeld in § 2) samen te bekijken om na te gaan waar conclusies per target overeenkomen of verschillen.
- [7] In een volgende stap dienen de overheden dan de maatregelen vast te leggen om de kloof tussen de huidige situatie en de doelstellingen te dichten. De implementatie is de cruciale factor in het geheel, en het is noodzakelijk dat het beleid aangeeft welke regelgevende, financiële en communicatieve instrumenten het hiertoe zal inzetten, en welke voorbeeldrol de overheid op zich zal nemen. Er is naast top-down beleid ook een flankerend beleid nodig om te zorgen voor een grotere betrokkenheid van de burgers waar het gaat om duurzame gedrags- en consumptiepatronen, waarbij overheden in samenwerking met middenveldorganisaties de burger sensibiliseren rond duurzaamheidsdoelstellingen inzake energie, voeding, mobiliteit, toerisme, grondstoffengebruik en klimaatneutraliteit. Hierbij zullen extra inspanningen nodig zijn om de 'niet-overtuigden' te benaderen. *"Ook dat is een aspect van 'no one left behind'. Alleen zo zal voldoende draagvlak gecreëerd worden voor de diepgaande maatschappelijke veranderingen die nodig zijn voor de implementatie van de 2030 ASD. Speciale aandacht voor jongere generaties is hier nodig."*<sup>17</sup>

## 2.2. Opmerkingen over het vervolg van het proces

- [8] Het is voor de raad niet mogelijk om in dit advies nader in te gaan op specifieke onderdelen van de studie die het voorwerp vormt van de adviesvraag, zoals bijlage B over de nieuwe doelstellingen. Hiervoor is de verleende adviestermijn (tot 20/8) te kort, ook gezien deze in de vakantieperiode valt, en zeker wanneer het advies, zoals gesuggereerd door de minister,

<sup>14</sup> Zie (2018a11) [Een boodschap van de FRDO voor de nieuwe federale regering](#)

<sup>15</sup> [Sustainable Development Goals - Agenda 2030 van de Verenigde Naties: implementatie, opvolging en rapportering door de overheden in België \(preparedness review\)](#), juni 2020.

<sup>16</sup> [Advies over het federaal rapport 2019 \(frdo-cfdd.be\)](#) § 1

<sup>17</sup> [Advies over het Belgische rapport voor de Voluntary National Review 2017 \(frdo-cfdd.be\)](#) § 25

opgesteld zou worden in samenwerking met andere federale adviesraden en eventueel ook met regionale raden die rond dit thema werken en instellingen met expertise terzake. Daarnaast meent de raad dat het in de eerste plaats de taak is van de overheid is om het debat te organiseren over de omschrijving van SDG-doelstellingen voor België, de keuze van de indicatoren en de beoordeling van de realisatie van de doelstellingen, en dit op basis van verschillende bronnen – met naast de studie die nu voorligt, onder meer ook de bronnen vermeld in § 2.

- [9] Dit sluit aan bij wat in het recente voorontwerp van federaal plan duurzame ontwikkeling vermeld staat: *“Reeds in 2021 zal de ICDO een participatief proces opstarten met alle actoren van de duurzame-ontwikkelingswet om de SDGs te vertalen naar de Belgische federale context ten opzichte van 2030, rekening houdend met de langetermijnvisie op duurzame ontwikkeling en de verdeling van de bevoegdheden tussen de gefedereerde entiteiten”*.<sup>18</sup> De FRDO is als adviesraad duurzame ontwikkeling bereid hieraan mee te werken en vraagt de overheid een concreet voorstel te doen voor het kader van deze oefening (tjidslijn, bronnen, manier waarop rekening zal gehouden worden met de inbreng van de actoren...).

#### **Bijlage 1. Stemgerechtigde leden van de Algemene Vergadering die hebben deelgenomen aan de stemming voor dit advies**

Ledengroep	Stem VOOR	Stem TEGEN	ONTHOUDING	TOTAAL
<b>Voorzitter en ondervoorzitters</b>				
François-Xavier de Donnea	+			
Vanessa Biebel	+			
Mathieu Verjans	+			
Arnaud Collignon	+			
<i>Totaal op 4 met stemrecht</i>	<b>4</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4</b>
<b>NGO's voor milieubescherming</b>				
Benjamin Clarysse	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>
<b>NGO's voor ontwikkelingssamenwerking</b>				
Wiske Jult	+			
Nicolas Van Nuffel	+			
Thierry Kesteloot	+			
<i>Totaal op 3 met stemrecht</i>	<b>3</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>3</b>
<b>Werknemersorganisaties</b>				
Hadrien Vanoverbeke	+			
Thomas Vael	+			
François Sana	+			
Christophe Quintard	+			
<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	<b>4</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>4</b>
<b>Werkgeversorganisaties</b>				
Ineke De Bisschop	+			
Diane Schoonhoven	+			
Piet Vanden Abeele	+			
Ann Nachtergaele	+			
Françoise Van Tiggelen	+			
Tom Van den Berghe	+			

<sup>18</sup> o.c. 1.1.1

<i>Totaal op 6 met stemrecht</i>	<b>6</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>6</b>
<b>Jeugdorganisaties</b>				
Norman Vander Putten	+			
<i>Totaal op 2 met stemrecht</i>	<b>1</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>1</b>
<b>TOTAAL van de stemmen op 24 met stemrecht</b>	<b>19</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>19</b>

## **Bijlage 2. Vergaderingen voor de voorbereiding van dit advies**

De werkgroep strategieën heeft op 15 en 30 juni vergaderd om dit advies voor te bereiden.

## **Bijlage 3. Personen die meewerkten aan de voorbereiding van dit advies**

prof. Ilse Loots (UAntwerpen, voorzitter)

Brent Bleys (UGent)

Sacha Dierckx (ABVV)

Vanessa Biebel (FEB)

Ineke De Blisschop (VBO)

Renaat Hanssens (ACV)

Antoinette Brouyaux (Assoc 21)

Hadrien Vanoverbeke (CGSLB)

Wiske Jult (111111)

Diane Schoonhoven (Boerenbond)

Maggi Poppe (Vrouwenraad)

François Sana (CSC)

Arnaud Collignon (IEW)

Norman Vander Putten (Forum des jeunes)

Sophie Vanonckelen (Unia)

Mathilde de Becker (AB-REOC)

### *Secretariaat:*

Marc Depoortere

Koen Moerman